

สารวิจัยธุรกิจ

จับตา Trade Finance เอเชีย

ผู้วิเคราะห์ : งานวิจัยภาวะเศรษฐกิจ การเงิน และการธนาคาร โทร. 0-2208-3579

ฝ่ายวิจัยความเสี่ยงธุรกิจ กลุ่มบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อ

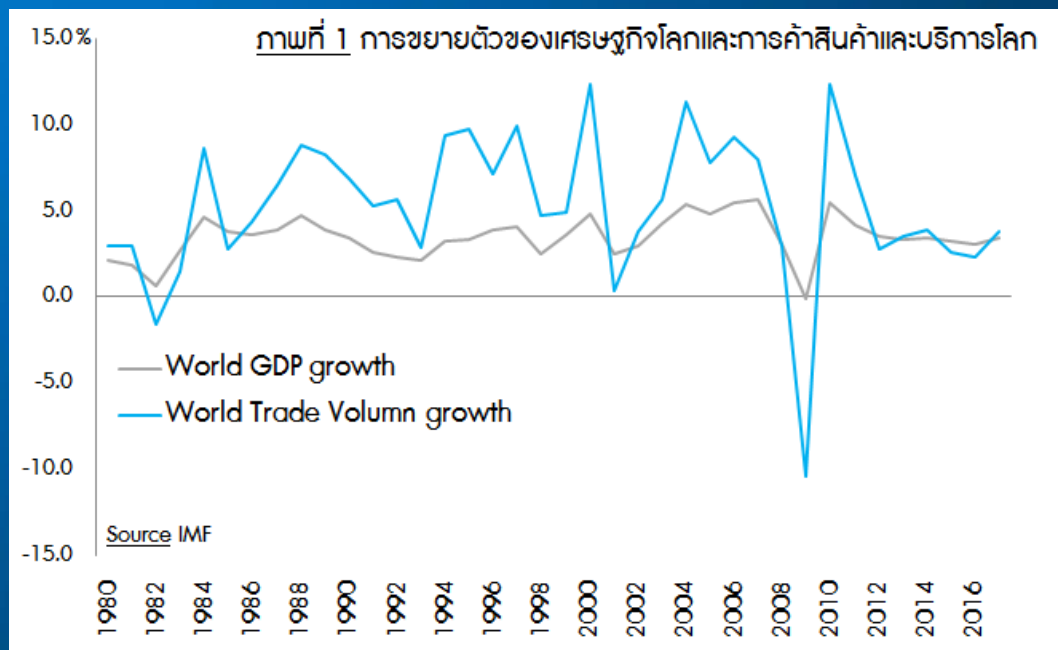
สายงานบริหารความเสี่ยง บมจ. ธนาคารกรุงไทย

(บทวิเคราะห์นี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งธนาคารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย)

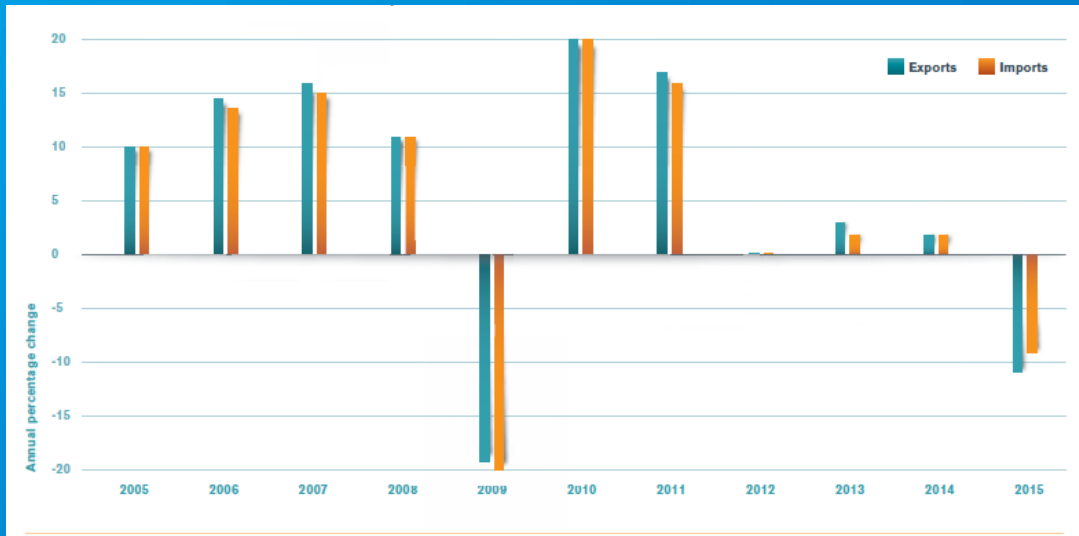
e-Mail : business_risk.research@ktb.co.th

January 2017

การเติบโตของเศรษฐกิจโลกในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ถูกขับเคลื่อนจากการค้าระหว่างประเทศที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว (ภาพที่ 1) โดยเฉพาะการค้าภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทำให้ภาคการค้าเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของแต่ละประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การค้าโลกเริ่มซบเซาลงหลังจากเกิดวิกฤต Sub-prime ขึ้นในสหรัฐฯ เมื่อปี 2551 ที่ทำให้เศรษฐกิจหลายประเทศเข้าสู่ภาวะถดถอย ท่ามกลางปัญหาที่ต่างๆ ที่จุดรั้งการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งปัญหานี้ภาคครัวเรือนที่เร่งตัวสูงขึ้น ปัญหา NPLs ในภาคธนาคาร รวมถึงปัญหานี้สาธารณะของหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว ที่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ที่จากเคยพึ่งพาท่าการค้าต่างประเทศ กลับหันมาให้ความสำคัญกับการเติบโตจากภายในประเทศ โดยเน้นการบริโภค และการลงทุนในประเทศ เป็นสำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลให้ปริมาณการค้าโลกทรุดตัวลง โดยเฉพาะในปี 2558 ที่หดตัวลงราว 10% (ภาพที่ 2) และมีแนวโน้มว่าจะยังหดตัวต่อเนื่องในปี 2559 เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกเป็นไปอย่างเชื่องช้า สอดคล้องกับสัดส่วนการค้าโลกต่อ GDP ที่ปรับลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2555 (ภาพที่ 3)

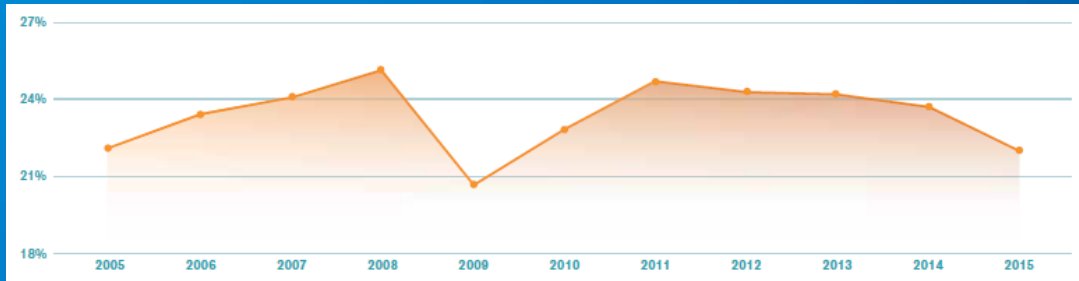

ภาพที่ 2 อัตราการขยายตัวของการค้าโลก

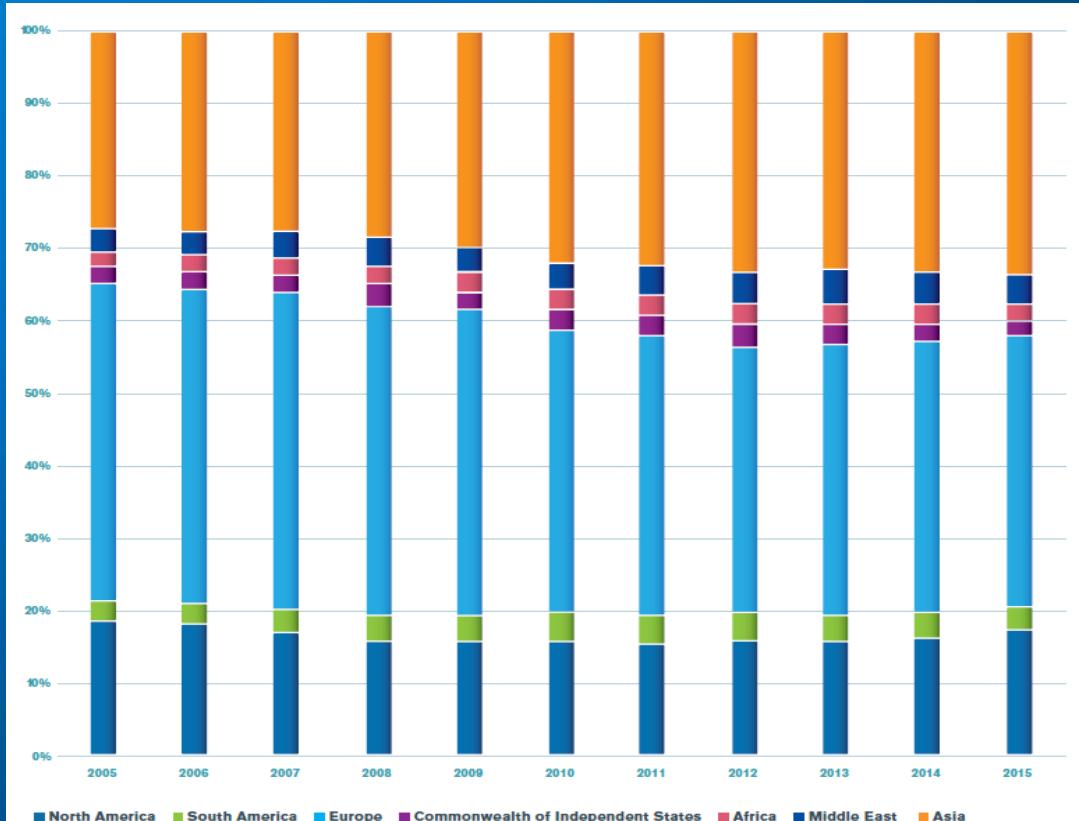
Source WTO

ภาพที่ 3 สัดส่วนการค้าโลกต่อ GDP โลก

Source WTO

ภาพที่ 4 ส่วนแบ่งตลาดการค้าโลก

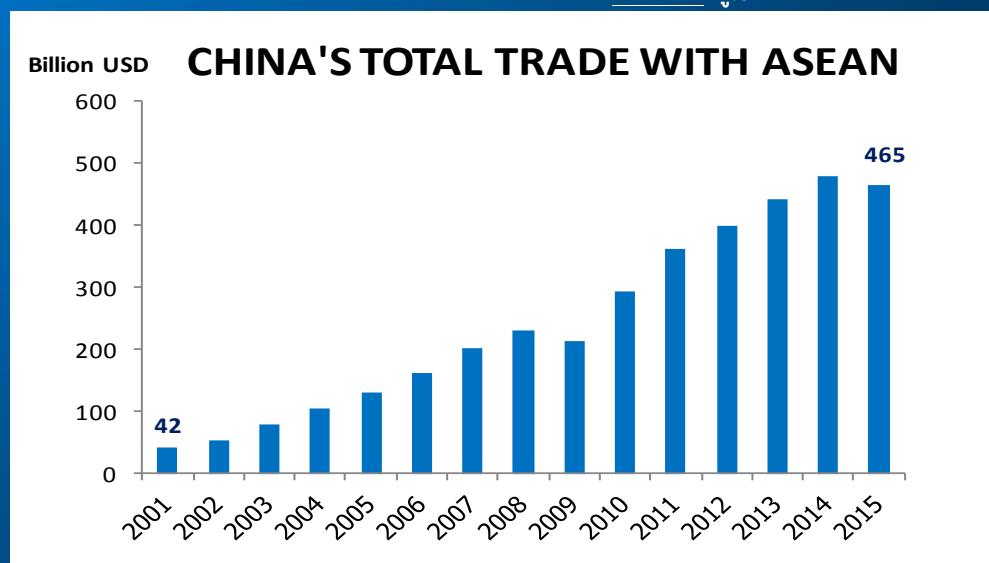
Source WTO

อย่างไรก็ดี แม้ว่า การค้าโลกจะมีแนวโน้มชะลอลง แต่การค้าในกลุ่มประเทศในเอเชียกลับมีบทบาทในการขับเคลื่อนการค้าโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากที่เคยมีส่วนแบ่งตลาดราว 28% ในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็นราว 34% ในปี 2558 (ภาพที่ 4) ท่ามกลางการเร่งเปิดเสรีทางการค้าต่างๆ อาทิ การก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และกรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจจากพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership : TPP) ที่ถูกจับตามองตลอดในปีที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นข้อตกลงที่จะสร้างเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลก ครอบคลุมการค้ามากกว่า 50% ของการค้าโลก หรือคิดเป็นสัดส่วนราว 40% ของ GDP โลก ซึ่งถูกคาดหวังว่าจะช่วยกระตุ้นให้การค้าโลกเพิ่มขึ้นได้อีกครั้ง

แต่ภายหลังจากการเลือกตั้งสหรัฐฯ ที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้รับชัยชนะ และกำลังจะก้าวขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนที่ 45 ในวันที่ 20 มกราคม 2560 นี้ ได้สิ้นคลอนความสำเร็จข้อตกลง TPP ดังกล่าว จากนโยบาย America Great Again ที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เป็นหลัก (American First) โดยประกาศว่าจะยกเลิกข้อตกลงการค้าเสรีต่างๆ เพื่อลดการขาดดุลการค้า และดึงเงินทุนกลับเข้าประเทศ โดยเฉพาะข้อตกลง NAFTA รวมถึงประกาศไม่ยอมรับข้อตกลง TPP ซึ่งแม้ปัจจุบันรัฐบาลญี่ปุ่นจะเดินหน้าให้สัตยาบันข้อตกลง TPP ไปแล้ว แต่ข้อตกลงดังกล่าวจะไม่มีผลบังคับใช้หากสหรัฐฯ ไม่ให้สัตยาบัน

ท่ามกลางความกังวลต่อความสำเร็จของข้อตกลง TPP ทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียยังคงเดินหน้าการค้าระหว่างกันผ่านกรอบการเจรจาการค้าต่างๆ โดยเฉพาะ FTA ระหว่าง ASEAN-CHINA ที่ส่งผลให้มูลค่าการค้าเติบโตอย่างก้าวกระโดด ถึง 11 เท่า เมื่อเทียบกับ 15 ปีที่ผ่านมา (ภาพที่ 5) นอกจากนี้ ยังมีอีกกรอบความตกลงที่ภูมิภาคเอเชียเริ่มหันมาให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น และต้องการเดินหน้าให้บรรลุข้อตกลงการค้า คือ กรอบความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) หรือ ASEAN+6 ที่จะเปิดตลาดการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่อันดับต้นๆ ของโลก จากจำนวนประชากรที่มีขนาดรวมกัน ถึงกว่า 3,300 ล้านคน และมูลค่าการค้ามีสัดส่วนรวม 30% ของ GDP โลก ดังนั้น ข้อตกลง RCEP จึงกลายเป็นความหวังของการค้าระหว่างประเทศของภูมิภาคเอเชียอีกครั้ง ที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ทั้ง จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย และ 10 ประเทศสมาชิก ASEAN ที่มีมูลค่าการค้าระหว่างกันเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 5 มูลค่าการค้า จีน-อาเซียน

Source : CEIC

ภาคการค้าที่ยังคงเติบโตเร่งตัวขึ้น ทำให้ความต้องการอาศัยภาคธนาคารในการทำธุรกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างกันยิ่งเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจ ธรรมชาติทางการเงินเพื่อการการค้า (Trade Finance) จึงเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับการค้าโลก ซึ่งสินเชื่อเพื่อการการค้า (Trade Finance) จะช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กที่ต้องการเงินทุนสามารถเติบโตได้ ทั้งนี้ ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ได้ประเมิน GAP ระหว่างความต้องการ Trade Finance และธุรกรรมที่เกิดขึ้น พบว่า Trade Finance GAP ยังมีมากถึง 1.6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั่วโลก

สำหรับภูมิภาคเอเชีย Trade Finance ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการค้าในภูมิภาค ผ่านรูปแบบธุรกรรมที่มีธนาคารเป็นตัวกลางในการเป็นตัวแทนให้สินเชื่อ (Credit) และการรับประกันการชำระคืนให้กับลูกค้า (Letters of credit) อีกทั้ง ยังมีความร่วมมือกันระหว่างธนาคารกลางของประเทศในภูมิภาค ในการใช้เงินสกุลท้องถิ่นทำธุรกรรมการค้าระหว่างกัน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการ และลดความเสี่ยงด้านความผันผวนของค่าเงิน จะช่วยหนุนการค้าภายในภูมิภาคให้มีความสะดวกมากขึ้น ทำให้เม็ดเงิน Trade Finance จะยังมีโอกาสขยายตัวได้ดีตามการเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ในตลาดเอเชียที่มีความต้องการ Trade Finance เพิ่มมากขึ้นทวีคูณ